

STORTINGET

Representantforslag 12 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Marie Sneve Martinussen

Dokument 8:12 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Marie Sneve Martinussen om norsk tilslutning til FNs erklæring om rettighetene til bønder og andre arbeidsfolk i bygder (UNDROP)

Til Stortinget

Bakgrunn

United Nations Declaration on the Rights of Peasants and Other People Working in Rural Areas (UNDROP) ble vedtatt i 2018 etter nesten 20 års arbeid. Erklæringen består av 28 punkter som sikrer bønders og rurale arbeideres rettigheter til mat, jord, vann, frø, biologisk mangfold, likestilling, liv og sikkerhet, bevegelsesfrihet, yrings- og organisasjonsfrihet, deltakelse i politiske prosesser, rettferdig juridisk behandling, trygge arbeidsforhold, sosial trygghet, helse, bolig, utdanning, kulturelle rettigheter samt beskyttelse mot diskriminering og vold. Erklæringen fremmer også bærekraftig bruk av naturressurser og internasjonalt samarbeid for å oppfylle disse rettighetene.

Selv om UNDROP ikke er juridisk bindende, gir deklarasjonen et viktig signal om hvilke verdier Norge støtter internasjonalt og overfor egne småbønder, fiskere og rurale samfunn. Under behandlingen i FNs generalforsamling i desember 2018 stemte Norge avholdende, mens 121 land stemte for, 8 stemte imot, og 54 avstod. En tilslutning til UNDROP vil være en solidaritets-erklæring til småbrukere verden over og et viktig skritt for å styrke rettighetene til landets egne matprodusenter.

Småbønder over hele verden lever ofte under forhold som er langt dårligere enn de rettighetene som FNs menneskerettighetserklæring fra 1948 legger til grunn. Mens menneskerettighetene fastsetter rettigheter som liv, likhet for loven, yringsfrihet og vern mot diskriminering, er situasjonen for bønder i mange land preget av store utfordringer. De møter ofte sterke motkrefter fra mektige selskaper innenfor agroindustrien som tar kontroll over jord og ressurser, og etterlater småbønder med få muligheter til å forsvare sine rettigheter.

De fleste småbønder i verden har begrenset tilgang til ressurser og juridisk bistand, og mange mangler grunnleggende ferdigheter som lesing og skriving. De store selskapene har derimot omfattende ressurser og gode forbindelser i politikken, noe som gir dem fordeler i forhandlinger og rettssaker. Det er en situasjon hvor de makteløse står opp mot de mektige.

På bakgrunn av denne urettferdigheten ble den internasjonale sammenslutningsorganisasjonen La Via Campesina grunnlagt. Organisasjonen representerer småbrukere, fiskere, landløse, urfolk og andre rurale mennesker. Sammensetningen er stor og mangfoldig, og med totalt 220 millioner folk representert er det mange forskjellige interesser og utfordringer som løftes gjennom bevegelsen. I Norge er medlemskap i La Via Campesina representert igjennom Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

Over flere år med innspill, forhandlinger og revideringer kunne La Via Campesina presentere sitt sammenstilte dokument «Declaration of Rights of Peasants – Women and Men». Dette dokumentet var forgjengeren til, og utgangspunktet for, UNDROP.

Fra 2009 til 2018 ble det videre revidering, finpusning og arbeid fra La Via Campesinas side sammen med FNs menneskerettighetsråd og andre menneskerettig-

hetsinstitusjoner og juridiske eksperter. Erklæringen, som da hadde blitt jobbet fram gjennom nesten 20 år, ble til slutt ferdigstilt som United Nations Declaration on the Rights of Peasants and Other People Working in Rural Areas (UNDROP).

Selv om Norge stemte avholdende i 2018, er det ikke for sent å uttrykke støtte til en erklæring fra FNs generalforsamling. Det har andre land gjort tidligere, slik som da Australia, Canada, New Zealand og USA stemte mot FNs erklæring om urfolks rettigheter i 2007, men senere valgte å støtte erklæringen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen tilslutte Norge til FNs erklæring om rettighetene til bønder og andre arbeidsfolk i bygder (UNDROP).

16. oktober 2024

Geir Jørgensen

Marie Sneve Martinussen